

PARAPSYKOLOGI

forskning och nyheter

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Nr 65 • Jan 2013

Fysikens krumbukter - där mikro- och makro- kosmos möter varandra

I det lilla hittar vi det stora – och
i det stora hittar vi det lilla!

Januari

Universitetslektor
emeritus
Jens Tellefsen
SPF:s vice
ordförande

Jens Tellefsen fortsätter
här sitt föredrag om de
märkliga företeelser
som finns i mikro- och
makrokosmos. Temat

väcker många frågor, vilket vi märkte förra
året, så nu kommer fortsättningen.

Onsdag 30 januari 2013 kl 19.00

Avgift: 100 kr, 50 kr för medlemmar.

Lokal: Sal 6, Valhallavägen 148, 1 tr ner
(Östermalms föreningsråd).
Kaffe finns att köpa i en paus.

Upplevelser av avlidnas andar inom vård- och omsorgsyrken

Februari

Religions-
psykologen
Sara Duppils
Åbo Akademi

håller föredrag

Onsdag 20 februari 2013 kl 19.00

Avgift 100 kr, 50 kr för medlemmar.

Lokal: Sal 6, Valhallavägen 148, 1 tr ner
(Östermalms föreningsråd).
Kaffe finns att köpa i en paus.
Föredraget stöds av
John Björkhems Minnesfond.

Ur innehållet

Nya kurser med Folkuniversitetet om parapsykologi	2
Parapsykologisk forskning i Lund ifrågasätts, hätsk debatt	4
Metaanalyser som stödjer telepati.....	5
Ny bok om nära-döden-upplevelser, men samma invändningar, samma gamla okunnighet.....	6
Ny meta-analys som stödjer 'fysiologisk föräning'.....	8
Julkalendern upprör.....	9
Fysiskt mediumskap - en analys av Scole-rapporten.....	10

Vill du hjälpa oss sprida information om parapsykologi?

- Vi behöver hjälp av olika slag med detta, bl a att sätta upp affischer, t ex inför olika föredrag. Och av dig som studerar på något universitet eller högskola vill vi gärna ha hjälp att få upp affischer om utlysning av anslag och om pris för bästa C-, D- och E uppsats.
- Hör av dig om du kan hjälpa oss med detta, gärna med e-post till:
edg.muller@comhem.se

Göran Brusewitz

**ORDFÖRANDE
HAR ORDET**

**NYTT ÅR
BÖRJAR**

Årets första föredrag blir med vår vice ordförande och universitetslektor emeritus, **Jens Tellefsen**, som onsdagen **den 30 januari** fortsätter berätta om **Fysikens krumbukter - där mikro- och makrokosmos möter varandra**. Undertitel: "I det lilla hittar vi det stora - och i det stora hittar vi det lilla!"

Föredraget därpå blir ett som jag tror många ser fram emot, på det populära temat "spöken": religionspsykologen **Sara Dupps** från Gävle Högskola och doktorand vid Åbo Akademi, håller onsdagen **den 20 februari** föredrag om **Upplevelser av avlidnas andar inom vård- och omsorgsyrken**. Sen kan vi redan nu varsla om att föredraget i mars planeras bli med psykologen **Kersti Wistrand** och om **nära-döden-upplevelser** som kvinnor haft i vid **barnafödande**. Det gäller både svenska och ryska kvinnor (se Notis 249). Föredraget planeras bli direkt efter **års-mötet, den 27 mars**.

Dialogen med Dean Radin fortsätter. Nu har han väckt förslaget att hålla en 'live video presentation' från USA. Han har också väckt andra förslag som vi återkommer till.

I detta nyhetsbrev

Förutom information om nya studiecirkel med Folkuniversitetet, tre konferenser under året, dödsfall (**Archie Roy** och **Paul Kurtz**) vill vi nämna att det blivit en ny professor i Karlstad inriktad på förändrade medvetandetilstånd. I Svenska Dagbladet och Sydsvenskan var det i skiftet oktober/november en uppmärksam debatt om telepatiforskning vid Lunds Universitet. Universitetets tidning LUM och forskaren själv, **Etzel Cardeña** angreps av nio forskare vid universitetet. Vi sammanfattar den hät-

ska debatten. Eftersom debatten väckt frågan vilka meta-analyser som stödjer telepati påminner jag också om vilka som nyligen gjorts, det kan vi alla behöva bli påmind om. En dialog pågår nu med en av forskarna i Lund. Den återkommer vi till om möjligt.

En bok som uppmärksammades i höstas var en bok om en nära-döden-upplevelse (NDU) med den provokativa titeln **Proof of Heaven** av **Eben Alexander** (se Notis 294). **Göran Grip** anmäler nu denna bok, där han konstaterar att Eben har haft en mycket djup NDU och att kritikerna inte har några nya invändningar, "bara de gamla vanliga argumenten, grundade på okunnighet om fakta och på religiös eller vetenskaplig tro på hur det verkligen förhåller sig. Intet nytt under solen."

Apropå metaanalyser har ytterligare en sådan nyligen publicerats inom vårt område, nu om presentiment, en slags prekognition. När vi i vanliga fall pratar om prekognition menar vi förmågan att få information om något innan det inträffat - 'kognition' betyder vetande, alltså medveten kunskap. Det fenomen vi nu stöter på är presentiment - att vi fysiologiskt tycks kunna reagera på något innan det inträffat, 'fysiologiska förningar', och detta ofta sker omedvetet. Artikelförfattarna är perceptionsforskaren **Julia Mossbridge**, **Jessica Utts** (välkänt namn, professor i statistik) och parapsykologen **Patrizio Tressoldi**.

Nemo C. Mörck sammanfattar den nya meta-analysen och belyser kvarstående oklarheter (universitetslektor **Jan Dalkvist** tog sig tid att kommentera utkastet).

Vi avslutar med en andra redogörelse från **Edgar Müller** om de så kallade **Scole-experimenten**, de som stod i fokus för diskussionskvällen i september förra året om fysiskt mediumskap. Därutöver, som vanligt, blandade notiser och nya böcker.

Nya Studiecirkel med Folkuniversitetet

Vi blev lite överraskade i höstas att så få anmälde sig till studiecirkeln i parapsykologi, detta eftersom vi kunde

dubblera cirkeln förra våren. För att kanske göra priset mer överkomligt delar vi nu i vår upp cirkeln i två. En cirkel med tema parapsykologi-healing-telepati och en om fenomen som berör överlevnadsfrågan (att vara medial, nära-döden-upplevelser, evp - elektroniska röstfenomen). Båda går på tisdagar, överlevnads-cirkeln börjar den 12 februari (pågår till 5 mars), den andra börjar den 12 mars (pågår till 2 april). Båda leds av **Göran Brusewitz** och **Jens Tellefsen**, med stöd av **Jan Fjellander**. De går att hitta på länk <http://212.247.178.73/Kurser—Utbildningar/Halsa-Friskvard/Stockholm/Parapsykologi—vad-sager-vetenskapen/> respektive <http://212.247.178.73/Kurser—Utbildningar/Halsa-Friskvard/Stockholm/Parapsykologi—vad-sager-vetenskapen1/> eller sök med fri text på Folkuniversitetets hemsida, www.folkuniversitetet.se. De kostar 1500 kr vardera, anmäl och betala på Folkuniversitetets hemsida.

PA-konferens i Italien

Den 56:e årliga konferensen för internationella sammanslutningen PA (Parapsychological Association) hålls år 2013 i Italien (www.donuslaquercia.com/en), mellan 8 och 11 augusti. Ansvariga för programmet (Co-Program Chairs of the 2013 PA Viterbo Convention) är: historikern **Massimo Biondi** och parapsykologen **Patrizio Tressoldi** som nyligen släppte sitt "Call for Papers". - fram till 30 april tar de emot förslag på bidrag till konferensen. Observera att Tressoldi är den forskare som ligger bakom flera av de senaste meta-analyserna!

Ny professor i Karlstad

Anette Kjellgren har i december 2012 blivit utsedd till professor i psykologi vid Karlstad Universitet. Hon blev doktor i psykologi 2003 vid Göteborgs universitet med avhandlingen "The Experience of Flo-tation Rest: Consciousness, Creativity, Subjective Stress and Pain." Hon blev sen docent vid Karlstads Universitet 2009. Hennes ämnen har hu-

vudsakligen berört biologisk psykologi och medvetandets psykologi. Citat från **Adrians Parkers** rekommendationstext: ”Mycket – men långt ifrån all hennes forskning har utgångspunkt i den teknik som psyk. avdelningen på Karlstads universitet har blivit ledande i Sverige för: den sensoriska isoleringstekniken som kallas flyttanken (flotation tank). Principen är att den minskade stimuleringen som det innebär att ligga i flyt-tanken, skall leda till avslappning, ökad stimulering av hjärnan inifrån och även en potentiell bearbetning av problem genom en tillgång till inre fantasi och intuition.”

Stipendier från PA beviljade år 2012

Margaret Moga, Milan Valášek och Juan Manuel Corbetta fick förra året forskningsstipendier från PA. De tre forskningsområdena är: Healing Touch therapy, The role of memory in precognitive dream experience, samt A replication of Dean Radin's *presentiment studies*. Från pressreleasen: ”Vart och ett av dessa initiativ kommer att utforska områden som har långtgående implikationer för att föra parapsykologin som forskning vidare och för att förstå medvetandets natur.” Ytterligare en person har fått stöd, men har ännu inte accepterat mottagandet, vilket ofta innebär att man ska lova att utföra den forskning man skissat på. Läs mer på: http://www.parapsych.org/articles/37/154/2012_pare_awardees_announced.aspx.

Archie Roy, profil i skotsk parapsykologi, går ur tiden

Akademikern, författaren, astronomen och spökjägaren Archie Roy, Glasgow, dog i december, 88 år gammal. Archibald Edminston Roy, som han egentligen hette, var professor emeritus i astronomi vid Glasgows universitet och ”Fellow” vid

the Royal Society of Edinburgh. Inom parapsykologin är Roy mest känd för att han under 2000-talet var involverad i studier med medier och skrev *The Eager Dead* – en mycket intressant bok (se Notis 150). Läs mer på <http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-glasgow-west-20858029>.

Humanisternas Paul Kurtz är död

Paul Kurtz dog i oktober förra året, 86 år gammal. Han var en välkänd skeptiker och en av grundarna till skeptikerföreningen CSICOP (numera CSI - Committee for Skeptical Inquiry) på 1970-talet. Han grundade också bokförlaget Prometheus Books i slutet av 1960-talet – ett förlag som stått bakom utgivningen av flera böcker av skeptiker. Han själv var också produktiv och skrev många böcker och artiklar.

Ny tidskrift ser i dagarna ljuset

Från **Robert Jahn** och **Brenda Dunne** fick vi precis information om en helt ny tidskrift som verkar vara av klart intresse, *Journal of Nonlocality*, fritt tillgänglig på nätet, för att förstå ”icke-lokalitets natur och observationseffekter i kvantmekanik”. Man hoppas skapa ett forum där helt ny forskning (cutting-edge experimental tools) i fysik, biologi och parapsykologi kan kombineras för att skapa helt nya avslöjande protokoll - och kasta nytt ljus på den roll som dessa effekter spelar i ”genetic regulatory systems”, placebo effekter, ”anomalous perception” och verkan bakåt i tiden.” Det första numret finns tillgängligt på <http://journals.sfu.ca/jnonlocality/index.php/jnonlocality>. Se också överst på webbsidan om ”the upcoming Mind-Matter Mapping Prize vote” och om deltagande i forskningsutbyte.

Press-stopp

Precis vid pressläggning får vi det rykande färskaste specialnumret av *Journal of Parapsychology*, med tema Where Will Parapsychology Be in the Next 25 Years? Predictions and Prescriptions by 32 Leading Parapsychologists. Av dessa ledande parapsykologer har vi de tre svenska Etzel Cardeña, Jan Dalkvist och Adrian Parker. Om detta nummer planerar vi förstås återkomma.

NOTISER

Göran Brusewitz

Transmediet och healern **John of God** i Brasilien har vi tidigare berört. Nu har han åter kommenterats, nu i *Västerbottenskuriren* den 2 oktober, då healingresor till honom kritiserats. Han är spektakulär, säger sig få information från andar om lämplig behandling och sägs också använda sig av så kallad psykisk kirurgi (se mer i Notis 292).

En 17-årig flicka som vårdades inom psykiatri och ville ha kontakt med sin döda storasyster, tog en kontakt med mediet **Terry Evans**, detta efter önskemål från sin mamma, och eftersom hennes läkare **Jan Pilotti** var öppen för detta, efter att ha forskat om nära-döden-upplevelser. *Nerikes Allehanda* skriver om detta den 14:e september (se Notis 293). Jan Pilotti kommenterar ärendet, och har blivit anmäld till socialstyrelsen av den ansvarige Anita Ivarsson, verksamhetschef vid psykiatri. Pilotti menar att det är en ren hämndaktion för att han varit kritisk till verksamheten och till Ivarsson, och har sagt upp sig.

Johan Hansson vid Luleå Tekniska Universitet, professor i teoretisk fysik, kommenterar i *Allt om Vetenskap* nr 8 2012 sådana saker som **självmedvetande** och ”**själ**”, ”medvetenskap”, vad skiljer levande och döda ting och astrofysikern Fred Hoyle (se Notis 297).

Hur upplevelser uppstår, om medvetandet och hjärnan diskuterade Deepak Chopra och skeptikern

Hätsk debatt om telepatiforskning i Lund

Göran Brusewitz

Den 31 oktober gick nio professorer vid Lunds Universitet till angrepp mot parapsykologisk forskning vid Lunds Universitet. Det skedde på Brännpunkt i *Svenska Dagbladet* och baserades på en artikel i Lunds Universitets personaltidning LUM, där parapsykologen Etzel Cardeña i en intervju påstod att det finns stöd för telepati, något som de nio professorerna menar riskerar att äventyra det goda ryktet för Lunds Universitet.

Flera inlägg följde (se Notis 297). Bland annat bemötte och kommenterade Etzel Cardeña den kritik han fick, men för den oinvigde har det antagligen varit svårt att bedöma vem man ska lita på, en ensam forskare eller nio professorer? Bedrivs denna och annan parapsykologisk forskning på ett seriöst sätt, eller har kritikerna rätt i att parapsykologi kan avfärdas eller ännu så länge inte fått fram något av intresse, eller överdriver? En pressrelease har skickats ut till dels Svenska Dagbladet (SvD) och Sydsvenskan, dels till några lokaltidningar som skrev om debatten. Här följer en sammanfattning.

Vi kan behöva börja med att påminna om att *syftet* att inrätta denna parapsykologiprofessur som Cardeña har, var att föra in *äkta* skepticism och gedigen vetenskaplig belysning till detta kontroversiella område, som ännu inte har fått en ordentlig chans i Sverige.

Parapsykologi är ett etablerat forskningsområde på många universitet i Storbritannien. Här i Sverige utförs denna forskning, förutom vid Lunds Universitet, även vid Göteborgs Universitet, och har tidigare utförts också på Stockholms Universitet. Den aktuella debatten fokuserar på en metodik (den sk Ganzfeldtekniken), som professor Adrian Parker vid Göteborgs Universitet var med om att utveckla som doktorand på Edinburghs universitet. Tekniken framkallar drömliknande bilder hos

deltagarna och är en teknik som tillåter forskaren att i laboriemiljö och under kontrollerade former studera vad som kallas "psi", vilket är ett neutralt parapsykbegrepp för exempelvis tankeöverföring och fjärrseende eller klärvoajans.

Ett viktigt inlägg i debatten i SvD kom från professor Henry Montgomery och docent Joakim Westerlund vid Stockholms Universitet. Deras slutsats var att det med den här tekniken inte helt säkert går att bevisa att psi finns. Det vi vill uppmärksamma är att de väljer att tona ner det mest slående resultatet, att det finns en påtaglig "psi-effekt" tvärs över en mängd olika studier. Cardeña framhåller helt korrekt att det finns "ett starkt statistiskt stöd för psi", vilket är en slutsats som stöds av forskningsgenomgångar publicerade i väletablerade tidskrifter (se t ex *Psychological Bulletin*, vinternumret av *Journal of Scientific Exploration*, 2011, samt separat sammanställning här intill). Detta nämner inte Montgomery och Westerlund och jag misstänker att de nio professorerna inte alls kände till detta.

Skeptikerna vill att kausala relationer om hur telepati fungerar måste visas för att resultaten ska ha någon relevans och för att vidare forskning ska finansieras. Med tanke på att de befintliga vetenskapliga insatserna inom seriös parapsykologi hittills har varit nästan obefintliga i jämförelse med andra grenar inom psykologin borde huvudslutsatsen snarare vara att en stor satsning inom området behövs för att ta fram de efterlysta förhållandena, försöka upprepa annan forskning och ta fram teorier som kan belysa hur telepati fungerar. Bortförklaringar kommer att finnas kvar, men dessa kommer allt eftersom tiden går att bli alltmer långsökt. Montgomery och Westerlunds försök till bortförklaringar som går ut på att det sker en selektiv publicering

av positiva resultat har för länge sedan förkastats, se metaanalyserna i den separata redovisningen. Flera studier har visat att de relativt få opublicerade resultaten som finns inte skulle kunna nollställa dessa resultat.

En av de saker man trots allt kan kritisera Cardeña för är att han drar för långt gående slutsatser av de resultat han hittills fått, och lyckas få rubriker på sina inlägg som är högst olyckliga ("kritiken är löjlig"). Det dessa professorer framför allt hakar upp sig på (och även skeptikerna VoF i *Folkvett* i färsk numret 4 2012) är att Cardeña fått en s.k. korrelationskoefficient på 0.74 som han menar "är en stark indikation på att telepati verkligen har skett". Här menar VoF att "uttalandet verkar vara ett missförstånd om vad som går att påvisa med statistik (korrelation är inte detsamma som orsakssamband)". För det andra, om en egen studie, "Flera försökspersoner talar här om saker med tydlig koppling till filmer och bilder som jag eller vem det nu är som sitter i det andra huset tittar på". Detta menar VoF "är kanske än mer anmärkningsvärt, med tanke på att forskning tydligt visar att en stark upplevd "koppling" mellan vad människor i telepatiförsök tycker sig ta emot och vad som "sänts" från annat rum alldeles saknar bevisvärde för frågan om det paranormalas existens (*Folkvett* 2007:4, s. 46-53). Uttalandet är därför tydligt okunnigt". Man kan nog hålla med om att Cardeña dragit för långtgående slutsatser om korrelationskoefficienten, men den andra kommentaren är lite mera oklar. I *Folkvett* 2007 är Jesper Jerkert mera noggrann när han redogör för olika tolkningar av ganzfeldstatistik, att även de överenskommelser som ser ut att vara träffar kan bero på slumpen.

FAKTARUTA:

Experimenten: Försökspersonen sitter hypnotiserad i en lugn miljö med röd belysning, halva pingisbollar över ögonen och brus i öronen. Kompisarna som inte är hypnotiserade sitter i ett annat hus och tittar på en slumpmässigt vald kortfilm om och om igen. Under tiden talar försökspersonen fritt ur hjärtat om vad de vill. "Flera försökspersoner pratar om saker med tydlig koppling till filmen", säger Etzel Cardeña till LUM.

Försökspersonen får därefter gradera slumpmässigt utvalda klipp efter hur säkra de är på att det är just det klippet som de icke hypnotiserade personerna har tittat på. 0 innebär att det inte finns några samband alls och 1 om de med hundra procent säkerhet kan peka ut den film som var den rätta. Sambandet var 0,74. "0,74 är en väldigt stark indikation på att telepati verkligen har skett", säger han till LUM.

I studien deltog 26 personer, 14 var lätthypnotiserade, 12 var det inte. I 7 av 26 fall (27%) hade försökspersonerna rangordnat målbilden som mest lik deras intryck men detta skiljer sig inte signifikant från slumpen! För gruppen med de 12 lätthypnotiserade fanns en stark och signifikant korrelation (0,74) mellan deras upplevda förändrade medvetandetilstånd i Ganzfeld och deras förmåga att korrekta rangordna målbilderna, men detta säger förstås föga om huruvida studien gav stöd för telepati. Men ändå sa Cardeña enligt LUM: "0,74 är en väldigt stark indikation på att telepati verkligen har skett" och det är framförallt detta uttalande som forskarna reagerat på.

Westerlund betraktar helt riktigt de rön Cardeña fått fram som eventuellt märkliga slumpeffekter eftersom man först måste visa att dessa resultat kan upprepas. Vi har därför all förståelse för skeptiker som anser att det är en dödssynd för en seriös parapsykolog att skylta med den här typen av resultat. Måhända påverkas Cardeña av att han är väl insatt i modern parapsykologi. Han var för några år sedan ordförande för det internationella *Parapsychological Association* och

är nu redaktör för dess tidning *Mind-Field*. Det är lätt hänt att han påverkas av denna kunskap och att hans slutsatser påverkas av detta.

Vi står inför ett svårt val: Om samtliga lovande parapsykologiska resultat skulle anses som utfall av metodologiska fel undergrävs även vårt förtroende för den stora del av socialpsykologisk forskning som i princip använder sig av samma metodologi och som får likartade resultat, men som däremot sällan undergår samma skeptiska granskningar som den parapsykologiska forskningen.

Skepticism är nödvändigt inom psykologin, men historien gagnar dock inte ultra-skeptikerna. En rad häpnadsväckande fenomen som t ex djurintelligens, subliminal perception, immunsystemets påverkan av psykiska faktorer, hypnotisk analgesi, och förekomsten av klardrömmar (eng. lucid dreams) har tidigare förnekats men tas numera upp som fakta i läroböckerna.

Det finns t o m bevis att de som visar en övertro på skepticism och en övertro på paranormal tro, delar samma egenskap, nämligen en intolerans för ambiguitet (se ett inlägg av Parker i skeptikernas *Folkvett* 2011, 3, 36-53). De delar också samma förmåga att manipulera sanningen.

Det som behövs i parapsykologisk forskning är äkta skepticism som omfattar öppenhet och nyfikenhet. Äkta skeptiker är ju (som bekant?) tvivlare och är inte övertygade om att de har rätt. De nio professorerna visar inte tecken på äkta skepticism. Dom är varken öppna eller nyfikna. Dom verkar inte heller vara insatta i modern parapsykologisk forskning och vet inte hur det går till att välja försökspersoner. Bör då deras syn och argument mot parapsykologin tas på så stort allvar? Kunskap om det man kommenterar brukar anses vara självklar. Där brister de nio professorerna, och detta är ett faktum som även Montgomery och Westerlund borde påpekat – utan kunskap blir det blott retorik.

Inlägg i denna debatt, en av undertecknad Göran Brusewitz och en av Adrian Parker har publicerats på web-forumet NewsVoice.

Metaanalyser som stödjer telepati/parapsykologi

Det borde inte behövas, men nu när flera forskare påstår att det inte finns stöd för telepati (de nio ledande forskarna, samt Westerlund/Montgomery), så kan vi bli påmind om vilka meta-analyser som publicerats de senaste åren och som faktiskt stödjer att telepati och andra angränsade fenomen finns. **Även om man kan bedöma kritiken olika, så är frågan hur man ska bedöma forskningen helt öppen**, det är delvis tycke och smak som avgör om man bedömer parapsykologernas eller kritikernas argument tyngst.

Metaanalyserna finns omnämnda som notiser på vår hemsida, samt under den egna fliken "Viktiga forskningsrapporter).

Storm, L., Tressoldi, P. & Di Risio, L. (2010), Meta-analysis of free-response studies 1992-2008: Assessing Noise Reduction Model to Parapsychology, *Psychological Bulletin*, **136** (4), 471-485. telepati, se Notis 112

Tressoldi, P. (2011), Extraordinary Claims Require Extraordinary Evidence: The case of non-local perception, a classical and Bayesian review of evidences, *Frontiers in psychology*, 2011; 2:117, telepati + prekognition, se Notis 201, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3114207>.

Mossbridge, J., Utts, J. & Tressoldi, P. (2012), Predictive physiological anticipation preceding seemingly unpredictable stimuli: a meta-analysis, *Frontiers in psychology*, 17 oktober 2012, fysiologisk föräning/prekognition, se Notis 304, http://www.frontiersin.org/perception_science/10.3389/fpsyg.2012.00390/abstract

Energimediconferens

Nästa års världskongress om energimedicon hålls 30 september - 3 oktober 2013 i Hale Koa Hotel på Honolulu, Hawaii. Som framstående talare har man bjudit in **Dr. Joe Dispenza, Lynne McTaggart, Dr. Eric Pearl, och Dr. Amit Goswami**. Mer info via info@issseem.org (för mer info., se Notis 306).

En recension av Eben Alexanders bok Proof of Heaven

I slutet av 2008 drabbades den amerikanske neurokirurgen Eben Alexander av en hjärnhinneinflammation med colibakterier, en bakterie som normalt bara råår på nyfödda. Han blev medvetlös och lades i respirator. Man trodde att han skulle dö, men mot alla förväntningar överlevde han. Första tiden efter att han kommit ur respirator var han totalförvirrad, men successivt klarnade han upp, och kunde så småningom skriva ner en redogörelse för de upplevelser han haft medan han var medvetlös och nära att dö och medan hans storhjärna och stora delar av hjärnstammen inte fungerade.

I boken han skrev, *Proof of Heaven. A Neurosurgeon's Journey into the Afterlife*, beskriver han sjukdomsförloppet, sin nära-döden-upplevelse (NDU) och olika avsnitt av sitt liv i tre parallella förlopp. Här koncentrerar jag mig på hans NDU.

Den första anhalten under hans NDU var ett mörkt, obekvämt, trångt ställe som luktade avföring, uppkastningar och blod. Där befann han sig, ordlöst, tankelöst och tidlös.

Negativa inslag i NDUer är mycket ovanliga. När Raymond Moody hade samlat över tiotusen NDUer kunde han bara erinra sig "färre negativa NDUer än vad jag kan räkna på båda händernas fingrar" (personligt meddelande). Precis som andra negativa upplevelser är Alexanders upplevelse mycket strukturlös och detaljlös.

Så småningom (upplevelsen var tidlös, men när man berättar om den måste man använda tidsord, annars får man ingenting sagt) tog han sig därifrån och flög till en underbar, vacker värld med träd och fält och vattendrag och människor och hundar. "En vacker, ofattbar drömvärld..." skriver han, men påpekar omedelbart att detta inte var någon dröm. Precis som alla andra NDUare uppfattar han sin upplevelse som fullkomligt verklig. Många NDUare säger till och med att deras upplevelse var verkligare än den vanliga verklig-

heten. Samtidigt har de klart för sig att deras upplevelse inte tillhör den *vanliga* verkligheten, utan är något helt unikt, som de aldrig varit med om tidigare. Det är bland annat det som så klart skiljer NDUare från psykotiska människor som har hallucinationer som även de upplever som verkliga. Men där den psykotiska personen blandar samman den vanliga verkligheten och sina hallucinationer gör NDUaren aldrig något sådant misstag, utan ser klart och tydligt skillnaden mellan sin verkliga upplevelse och den vanliga verkligheten.

När Alexander försöker beskriva det underbara landskapet berör han ytterligare en typisk känsla – det går inte att med ord uttrycka *hur* underbar den här världen är. Han föreslår att man ska multiplicera en underbar känsla från den verkliga världen tusen gånger men man skulle ändå inte komma särskilt nära hur det verkligen kändes. En annan NDUare har föreslagit tusen meljoner gånger ljushastigheten för en motsvarande upplevelse.

I den här världen möter han en varelse, en flicka som utstrålar kärlek, och på amerikaners lite pryda sätt säger han att den kärleken inte var "romantic", det vill säga det var inte frågan om sexuell kärlek. Det var inte heller vänskap utan något långt bortom det jordiska. Hon ger honom ett ordlöst budskap som många andra NDUare också har fått i olika tappningar: "Du är älskad och omhändertagen, innerligt, för evigt. Du har ingenting att vara rädd för. Det finns ingenting du kan göra fel."

Han är nu helt omedveten om sitt jordiska liv och är bara ett rent medvetande.

Han ställer ordlösa frågor, om livet, universum och allting, och får genast ordlösa, uttömmande svar.

Han flyter ut i en stor tomhet som han uppfattar som Gud, och han uppfattar Gud som ett mörker, som ett intensivt ljus, som Skaparen. Med denna varelse har han en ordlös dialog på personlig nivå och får lära sig

oändligt mycket om allt, om livet. Många andra har också upplevt detta men till sin besvikelse upptäckt att när de kommit tillbaka är alltsammans borta, utom *minnet* av att de har vetat allt. Till skillnad från dem säger Alexander att han fortfarande i dag minns allt han lärde sig och att det skulle ta honom resten av det här livet och sen lite till att berätta om alltsammans.

Han får besked om att han måste återvända, och nu vet han vad det betyder, att han har en kropp, ett jordiskt liv.

Han återvänder till kroppen, förvirrad och desorienterad och börjar vandrigen tillbaka till det fysiska livet.

Alexander har haft en mycket djup NDU, och bortsett från att han efteråt minns sina insikter och kunskaper är det en upplevelse som följer det kända mönstret.

Förändringen av hans syn på livet följer också kända mönster.

Efter en stor religiös frälsningsupplevelse har man fått en stark tro på hur det *förhåller sig* – men det är bara en tro, och i den finns det alltid ett större eller mindre inslag av osäkerhet. Till skillnad från detta kommer NDUaren tillbaka med något som han upplever som visshet, som total visshet om vad som kommer att hända den dag han dör den fysiska döden och vad som då väntar honom på hinsidan. Han upplever att han har varit där och sett alltsammans.

Även i detta följer Alexander kända mönster. Det som dock skiljer honom från många andra NDUare är dels att han går ut så hårt med sin övertygelse och dels att han är neurokirurg och använder detta faktum i sin argumentering.

Till skillnad från nyfrälsta brukar NDUarna inte ha något behov av att övertyga andra om riktigheten i sin upplevelse. Men Alexander går ut maximalt: *Bevis* om himlen – En neurokirurgs resa till *livet efter detta* heter hans bok. Han har vetenskaplig utbildning och vet vad som av reduktionister betraktas som bevis. Och nå-

gons upplevelse under medvetlöshet hör definitivt inte dit.

Ändå är det reduktionisterna, vetenskapsmännen, han vänder sig till med sin bok, med sin insikt att det nu är dags att förena vetenskap och den större kunskap han fick under sin upplevelse, och att det inte finns någon motsättning mellan vetenskapen och den kunskapen.

Och hans kritiker mobiliserar sina sedvanliga invändningar. Alexanders hjärna må ha varit inaktiv under en period men detta går inte att bevisa. Och både före och efter denna period fanns det aktivitet i hjärnan. Därmed anser de att upplevelsen kan avfärdas. De har naturligtvis rätt så långt som deras argument sträcker sig – men inte längre. Att han inte kan bevisa att hans hjärna har varit avstängd är naturligtvis i sig inget bevis för att hans upplevelse *inte* är en yttring av vad som eventuellt kan finnas på hinsidan. Brist på bevis är sällan bevis. Det är jurister, inte vetenskapsmän, som brukar använda den typen av argument för att försvara sin klient.

Andra kritiker använder det psykologiska argumentet, att hans upplevelse enbart är önsketänkande, och ger honom en olympisk medalj i självbedrägeri. Här ser vi skeptikerns raljeri, och också hans okunnighet om fakta. Alexanders upplevelse är inte önsketänkande i psykologisk mening utan – sett inifrån – en upplevd verklighet.

Han får även de religiösa mot sig. En skribent i Christian Post som helt och hållet tror på att Himlen existerar anser att man inte bör ta NDU-berättelser som bevis för detta. Det framgår inte varför, men samma invändning har tidigare framförts av läkaren och NDU-forskaren Michael Sabom, som är religiös fundamentalist. I en religiös balansakt på slaklina skriver han i boken *Light and Death* att alla som har den rätta, fundamentalistiska tron kommer till himlen och får möta Jesus under sin NDU, medan alla andra som har *exakt* likadana upplevelser *inte* kommer till himlen utan möter Djävulen, förklädd till Gud eller Jesus. Därmed invagar Djävulen dem i den falska tron att de är på rätt väg. Ack ja.

En kritisk skribent i *Scientific American* menar att även om Himlen vore verklig kan NDU-upplevelsen inte vara ett bevis för dess existens eftersom man kan ha samma typ av upplevelse även när man inte är nära att dö. Ett poäng till honom för att han vet att man kan ha sådana här upplevelser även när man inte är nära att dö, men två minuspoäng för att han gör det omedvetna antagandet om den Himmel han inte tror på att man bara kan få upplevelser av den när man är nära att dö.

Sammanfattningsvis finns det i Alexanders i och för sig mycket fascinerande och djupa upplevelse inga nyheter för den som redan känner till upplevelsen – om det nu är nyheter man är ute efter – och i kommentarerna kring boken finns det inte heller några nya invändningar, bara de gamla vanliga argumenten, grundade på okunnighet om NDU-fakta och på religiös eller vetenskaplig tro på hur det verkligen förhåller sig.

Intet nytt under solen.

Göran Grip

Nära-döden-upplevare, läkare, författare, översättare

Negativa NDU:er

Nemo C. Mörck

Som ett kort tillägg till Göran Grips bok-anmälan kan det nämnas att Nancy Evans Bushs bok *Dancing Past the Dark* om negativa NDU:er nu finns som pocket. Både hon och Barbara Rommer, i boken *Blessing in Disguise*, kom fram till att negativa NDU:er är mycket vanligare än vad Raymond Moody hävdar.

Society for Scientific Exploration

håller den 6-8 juni 2013 sin 32-årliga konferens, nu i Dearborn, Michigan. Tema: "Unsettled Science", med tre områden som de favoriserar: Aerial Anomalies (bl a UFO), Historical Anomalies och Body/Mind Anomalies (bl a yoga, *Tellesomatic Events: When Distant Bodies Behave as One* med Larry Dossey, New Mexico). Frågor: Program Chairman, Patrick Huyghe, email: editor@anomalist.com, Konferensbidrag måste ankomma senast 17 februari för den som vill presentera något.

Forts från sid 3

NOTISER

Michael Shermer på ett symposium i Kalifornien i mars 2012. Dialogen återges i *Scientific American* juli 2012, nr 7 (se Notis 298). Idén att subjektiva upplevelser är ett resultat av elektrokemiska aktiviteter är fortfarande en hypotes, påpekar Chopra i ett email.

Var i hjärnan sitter personligheten? Den amerikanske neuropsykiatern **Richard Davidson** menar i sin nya bok *Hjärnans emotionella liv* att det behövs nya teorier om var personligheten sitter i hjärnan. Våra karaktärsdrag bygger på unika mönster i hjärnan, ännu mer grundläggande än den tidigare personlighetsteorin, nämner han i en intervju i *Svenska Dagbladet* den 10 oktober 2012 (se Notis 299).

Att debatten mellan olika världsbilder är ett krig har bl a Adrian Parker tidigare varit inne på. Nu kommer en bok i samma anda – boken *War of the worldviews. Science versus spirituality* (Kamp mellan olika världsbilder – vetenskapen mot andligheten), av Deepak Chopra, som av många anses som en förespråkare för New Age/pseudovetenskaper, och Leonard Mlodinow, fysiker, och författare till bland annat *The Grand Design*, som han skrev med Stephen Hawking. Konstateras kan att både Chopra och Mlodinow medverkade i medvetande-konferensen på Stockholms Universitet här om året. Båda får i boken utrymme att förklara sin ståndpunkt och ställa frågor till den andre, som denne i sin tur får svara på. Boken täcker ämnen som kosmologi, liv och evolution, the mind and brain, och Gud. Chopra förespråkar sin variant av andlighet, en världsbild där universum är en "evolving consciousness". Bokens sensationella titel antyder att debatten är ett krig och förutsätter också att vetenskap är en världsbild, en naturlig motsats till Chopras andlighet. Men Chopra älskar vetenskap..., så debatten tar sig oväntade utflykter in i panpsykism och metafysik och filosofi, allt enligt anmälnaren Mark Alf-

Forts sid 9 ►

Ny Meta-Analys om Fysiologiska Förändringar

Nemo C. Mörck

I oktober 2012 publicerades en ny meta-analys i tidskriften *Frontiers in Perception Science*. Artikelförfattarna, perceptionsforskaren Julia Mossbridge, parapsykologen Patrizio Tressoldi och statistikern Jessica Utts menar utifrån sin analys av 26 studier publicerade 1978-2010 att människor fysiologiskt (och sannolikt omedvetet) reagerar några sekunder innan de ser känslöväckande bilder. Exempelvis kan deras pupiller vidgas eller andningshastigheten förändras. Den funna effekten är ganska liten, men statistiken indikerar att det är synnerligen osannolikt att den uppkommit av en slump (se även Notis 304).

Meta-analysen fick ganska mycket uppmärksamhet i massmedia, och uppmärksammades bland annat på tv den 26 oktober i ABC 20/20 "The Sixth Sense." Parapsykologen Dean Radin som kort medverkade anmärkte senare att tv-programmet inte alls överensstämde med den informa-

Julia Mossbridge är universitetslektor vid Northwestern University, Illinois. Hon var involverad i en presentimentstudie i slutet av 2010, men tycks inte ha publicerat någon ytterligare parapsykologisk forskning däremot en hel del "vanlig forskning." Hon beskriver sig själv som, bland forskare, ovanligt öppen för spiritualitet så länge tillvägagångssättet är pragmatiskt och inte dogmatiskt. Dr Mossbridge är sk 'peer reviewer' (dvs granskar förslag på manus till) *Brain Research*, *Perception*, *Cognition*, *PLoS One*, och *Journal of the Acoustical Society of America*. Hon har också skrivit en bok, *Unfolding: The Perpetual Science of Your Soul's Work* och har en egen blog: <http://unfoldingscience.blogspot.se/>

tion han fått och att det vetenskapliga fick ge plats för underhållning. I programmet medverkade också Matt Hutson, författaren till *The 7 Laws of Magical Thinking* som skeptiker. Uppenbarligen kände han sig inte hindrad av det faktum att han tidigare offentligt då intervjuades på *ShrinkRapRadio* medgett att han inte är insatt i den parapsykologiska forskningen. Som väntat kontaktades även andra skeptiker, som den 6 november citerades i *Huffington Post*. Forskarna kunde emellertid i detta fall endast erbjuda rena spekulationer! Detta betyder dock inte att det inte finns några oklarheter avseende den funna effekten, vilket jag kommer återkomma till.

De studier som analyserats skiljer sig i vissa avseenden, men gemensamt för merparten av dem är att man undersökt det autonoma nervsystemets reaktioner på framtida stimuli, bilder eller störande ljud. För-

Patrizio Emmanuele Tressoldi är en parapsykolog vid Padova University i Italien. Han har flera intressen och var till exempel i mitten av 2000-talet involverad i två studier där särskilt utvalda försökspersoner hypnotiserades och sen deltog i ESP-test. Han har också varit involverad i flera presentimentstudier och var medförfattare till meta-analysen av Ganzfeld-studierna 2010. Detta året är han ansvarig för PA-konferensen. Mer information finns på hans hemsida: <http://www.psy.unipd.it/~tressold/cmssimple/>

söken genomförs vid en dator och stimuli väljs slumpmässigt, antingen en neutral bild eller en känslöväckande. Hypotesen är att försöksdeltagarna fysiologiskt, till exempel genom att svettas, ska reagera ett par sekunder innan känslöväckande stimuli visas. Om en sådan effekt erhålls kallas den presentiment-effekt (termen avser vag känsla, förändring), men artikelförfattarna föredrar att använda ett mer neutralt uttryck "oförklarad föregripande aktivitet."

Då deltagarna ser en serie bilder eller lyssnar på en serie ljud kan de mer eller mindre omedvetet få för sig att ju fler neutrala bilder de ser i följd desto större är chansen att nästa bild är känslöväckande. Detta kan ge upphov till en falsk presentiment-effekt. I merparten av studierna (19/26) har man därför på olika sätt undersökt om någon slags förväntans-effekt kan förklara erhållna resultat – detta har emellertid inte i något fall

Jessica Utts är en, inom parapsykologin, välkänd statistiker och professor vid University of California, Irvine. Hon har följt och kommenterat den parapsykologiska forskningen sen mitten av 1980-talet, ibland har hon också fungerat som en slags konsult. På senare tid har hon förespråkats bayesian statistik (se Notis 204). Hon besvarade 2011 tillsammans med Daryl Bem den kritik han erhöill för sin artikel "Feeling the Future" i *Journal of Personality and Social Psychology*. Förutom tidskriftsartiklar har hon själv skrivit *Seeing Through Statistics* och tillsammans med Robert Heckard har hon skrivit *Mind on Statistics* och *Statistical Ideas and Methods*. Mer information finns på hennes hemsida: <http://www.ics.uci.edu/~jutts/>

kunnat bekräftas och denna alternativa hypotes har därför avfärdats. Frågetecken avseende vilken metod som är bäst för att undersöka detta och hur pass allvarligt problemet kan vara återstår dock. Man har nämligen använt olika metoder och merparten av studierna har publicerats innan universitetslektorerna Jan Dalkvist och Joakim Westerlund i *Journal of Parapsychology* 2006 genom simuleringar visade att det fanns en förväntanseffekt som kunde snedvrیدا resultatet (detta gjordes också tillsammans med professor Dick Bierman redan 2002 vid PA konferensen) och visade hur förväntanseffektens existens kunde testas och elimineras statistiskt. Detta indikerar att det finns skäl att återanalysera data från tidigare studier för att få klarhet i om och i vilken utsträckning förväntanseffekten bidragit till de positiva resultaten. Meta-analysens författare betonar också vikten av att man enas om en metod och genomför uppföljningsstudier. Tills vidare råder en viss oklarhet.

Ett annat problem är att forskarna Dean Radin och Dick Bierman varit involverade i flertalet av de inkluderade studierna. Positiva resultat har dock också erhållits av andra grupper och i en del fall har man även funnit presentiment-effekten i studier som inte publicerats i parapsykologiska tidskrifter. Avslutningsvis kan sägas att artikelförfattarna generellt noggrant tar upp eventuella problem. De visar till exempel att effektstorleken faktiskt tenderar att vara större i studier av högre kvalitet. Någon reell förklaring till presentiment-effekten ger de emellertid inte och både meta-analysen och inkluderade studier kommer sannolikt diskuteras en hel del 2013 på grund av vissa kvarstående oklarheter.

Vill du läsa parapsykologiska tidskrifter?

Vill du stå med på någon cirkulationslista för dem vi får?
Meddela ditt intresse via e-post till edg.muller@comhem.se

Forts från sid 7

NOTISER

ord vid Washington University in Saint Louis (se Notis 300).

Vi blandar och ger bland dessa notiser. Om ”**djurprat**are” handlar det bland annat i ett nyhetsbrev i höstas från Jordstrålningscentrum. I intervjun förklarar djurprataren Maria Hodges hur hon upplever sin förmåga, och vi vill inspirera till en vetenskaplig undersökning, för det behövs objektiv granskning och uppföljning av den information de säger sig få från djur (se Notis 301).

Om **placebo** och dess mörka tvilling **nocebo** skriver DN:s vetenskapsredaktör Karin Bojs den 16 september, där hon kommenterar hur starkt vårt undermedvetna påverkar oss apropå några vetenskapliga nyheter från den gångna veckan. Flera studier visar till exempel att symtom förvärras om man tror att man ska bli sämre (se Notis 302).

Apropå placebo kan vi parallellt och helt oberoende uppmärksamma att Osher Centrum på Karolinska Institutet (med Martin Ingvar i spetsen) som ska ägna sig åt utforskning av komplementär medicin, i stället framför allt ägnar sig åt placeboeffekten som förklaringsmodell och nu också granskas om de använder medlen på rätt sätt. Se inlägg på SasserSSons *Newsvoice*.

Nytt nummer av *EdgeScience*, från *Society for Scientific Exploration*, om olika nivåer av **connectedness**, Kan ett medvetet sinne ändra hjärnan?, och om man kan undersöka medvetna upplevelser med vetenskapligt verifierbara metoder. Se Notis 305. Det är i oktober-numret 2012, nr 12 som Larry Dossey skriver om *Inter-Connectedness: A time bomb ready to explode in Medicine*. Han skriver bl a om olika nivåer av *Connectedness* (neuron to neuron, brain to brain, person to person) med forskarnamn som Charles Tart, Behrendt’s twin study, psykofysiologen Jacobo Grinberg-Zylberbaum vid University of Mexico och tidskrifter som *Science*, *Physics Essays* och *International Journal of Neuroscience*.

Julkalendern upprör

Nemo C. Mörck

2012 års julkalender som uppgavs ha slagit tittarreord, hade redan den 11 dec anmälts 15 gånger till Granskningsnämnden. En del menar att den bitvis varit för otäck och andra att den spred ockultism.

Göteborgsposten uppmärksammade detta den 11 dec och citerade den katolske kyrkoherden Tobias Unnerstål i Göteborg: ”...man får inte vara naiv. När jag var tio år lekte jag också anden i glaset, men jag förstod inte riskerna med det. Det verkar finnas en acceptans av det ockulta i dag, och det är inte bra.” Ansvarig utgivare, Petter Bragée, citerades också: ”Det har gjorts kalendrар om troll och talande råttor, det här är bara snälla spöken. Tjejen leker anden i glaset två gånger och sedan lär de känna spökena.” Samma dag visades citat från professor Chris Roe tillsammans med bilder från julkalendern i Göteborgsposten.

Nya Böcker

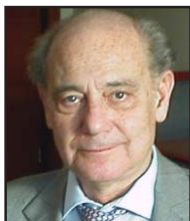
Nemo C. Mörck

Flera böcker av intresse utkom i slutet av 2012. Skeptikern Jesper Jerkert har skrivit en ny bok, *Från Ad hoc till Önsketänkande*. Hans ambition har varit ”...att guiden ska fungera som en snabb och pålitlig referens med korta informativa artiklar samt lästips.” Journalisten Clas Svahn som skrivit flera böcker som berör det paranormala anmärkte på sin blogg den 9 dec att boken är värd att läsa men ”...jag tycka att Jesper borde ha rensat bort en del värdeomdömen som gör hans egna kommentarer väl övertydliga och det kan kännas något tröttsamt att ständigt få veta att nästan varje uppslagsord ... inte har något vetenskapligt stöd.”

Journalisten Roger Clark som länge intresserat sig för spöken (och påstår att han bott i två spökhäus) har nu skrivit en bok om just detta ämne, *A Natural History of Ghosts: 500 Years of Hunting for Proof*. Det är en omfattande historisk redogörelse

En analys av Scole-rapporten

Fortsättning av artikeln Fysiskt mediumskap i Nyhetsbrev 63 sept 2012

EDGAR MÜLLER

I septembernumret beskrevs de sensationella Scole Experimenten samt den 300 sidors rapport som de tre framstående forskarna, Prof D Fontana, Prof A Ellison, M Keen med några medarbetare, sammanställde efter att under två år undersökt fenomenen. (Not 1)

Fenomenen som de tre forskarna kunde observera och undersöka var omfattande, bl.a. röster, ljud, ljus, beröring, apport (föremål uppenbarar sig i rummet från ingenstans) och påverkan av film. Det förekom långa konversationer med förmodade andar via medier.

Den här artikeln beskriver kortfattat mitt föredrag den 20 september som innehöll en analys av rapporten, forskarnas tillvägagångssätt och slutsatser.

Till att börja med kan det konstateras att det rör sig om en utomordentligt detaljerad rapport, författarna förtjänar mycket beröm för kvalitén och för engagemanget. I god vetenskaplig anda innehåller rapporten även kritik från flera kolleger. De har grundligt bearbetat de flesta kritiska synpunkterna och bemödat sig att hitta förklaringar. I vissa fall, när de inte kunde avfärda kritik, konstaterade de dock att kritiken i själva verket inte hade ett avgörande inflytande på trovärdigheten.

Rapporten belyser också en hel del uppenbara brister under undersökningen, brister som inte gick att undvika, men, som vi kommer att se senare, brister som kan erodera den vetenskapliga trovärdigheten.

Analysen har som mål att försöka ge svar på följande frågor:

- genomfördes undersökningen enligt tillfredställande vetenskapliga metoder?
- ger rapporten bevis, **utom allt tvivel**, på att fenomenen är äkta paranormala?
- kan avancerat trolleri, dvs fusk, ha förekommit?

Av de många experimenten i seansrummet återges här bara fyra i detalj, platsbristen medger tyvärr inte att flera behandlas, men en noggrann genomgång av de här fyra komplicerade fenomenen kan ändå möjligtvis ge svar på frågorna.

Daily Mail 1 sept 1944

En synnerligen imponerande rapport var den till synes genuina första sidan av Daily Mail från 1 sept 1944 som uppenbarade sig i seansrummet med bl. a. nyheten om att H Duncan dömdes för häxeri. En laboratorieanalys bekräftade att sidan var tryckt på en papperssort som användes

på 40-talet och inte senare och att tryckmetoden också var typisk för 40-talet. Sidan skulle alltså ha skickats av The Spirit Team från en annan dimension. Kritikerna kunde peka på några tveksamheter. Det visade sig att samma typ av papper gick att köpa även på 90-talet samt att liknande tryckmaskiner, avsedda för att trycka enstaka sidor, fanns i Storbritannien. Att Allan Foy dessutom tidigare var yrkesmässigt verksam inom pappers- och tryckeribranschen gav kritikerna vatten på kvarnen.

Alans och Keens box

Exempel fanns på flera fall då oexponerade filmer i eller utanför en kamera påverkades av The Spirit Team, dvs utan att de utsattes för ljus. Vid det här experimentet användes två speciella, låsbara lådor som skulle innehålla var sin Codachrome 200 filmrulle med 36 st filmrutor. Den ena lådan byggdes av R Foys son och den andra ordnades av M Keen men de två var inte konstruerade på samma sätt.

M Keen köpte de två filmrullarna och placerade en i Alans och en i Keens box. Båda boxarna låstes med hänglås, nyckeln till Alans hänglås gömdes i Keens bil. Hänglåset på Keens box hade sifferkombination, bara Keen kände till den. Boxarna placerades på seansbordets sida vid sida och efter seansen, som genomfördes i mörker, konstaterades att boxarna hade flyttats något. Scole Teamet meddelade att de ville behålla Alans box för några fortsatta experiment, därför flyttades filmrullen därifrån till en bag som Keen förseglade och förvarade.

Bagen som innehöll rullen från Alans box samt Keen-boxen med rullen togs av Keen till ett framkallningslab där det visade sig att rullen i Keen-boxen var oexponerad medan rullen från Alans box visade ca 1,3 meter exponering, bl. a. ett slags handskrivet namn "Daguerre" som var en pionjär i fotograferingens historia.

Efter experimentet debatterades det ingående om det var möjligt att i mörkret öppna Alans box och byta ut filmrullen eller inte. Kritikerna kan också påpeka riskmomentet då rullen från Alans box flyttades till bagen och att en fingerfärdig person ev. lätt kunde byta ut den. Vid samtal med en fotoexpert kunde forskarna också erfa att det var möjligt att simulera exponering i ett mörkrum genom olika kemiska preparat.

Å andra sidan sett kan det också framföras att den mediala påverkan bara kunde ske i Alans box, på grund av att hans medialitet skapade någon form av kommunikationsport som alltså saknades i Keen-boxen.

Trumpeten, Ibiza seansen

Fast de allra flesta seanserna ägde rum i England på orten Scolebesökte Scole Gruppen några gånger även USA och Europa. Dr Schaer, en Schweizisk advokat och medarbetare till de tre forskarna, hade ett sommarställe på Ibiza där några seanser utfördes.

För att introducera ett oväntat och inte förberett moment i seansen tog han därför med sig sin trumpet och frågade R Foy strax innan de skulle börja om det var möjligt att höra musik. Du kan försöka löd svaret från Foy som frågade The Spirit Team, naturligtvis via mediet som var i trans, om det skulle gå att höra Louis Armstrong spela. Teamet svarade att de var helt oförberedda men att de gärna skulle försöka ordna det.

Trumpeten lades på seansbordet med munstycket intill kanten mitt emot Dr Schaber, det blev mörkt som vanligt, en ljusstråle började cirkla ovanför trumpeten och så småningom hördes det några trumpetljud men ingen klar melodi. Dr Schaer kände någon slags luftström mot sitt ansikte. När ljuset tändes märktes det att trumpeten hade förflyttats ca 10 cm mot bordets mitt.

Videoinspelning

Alan köpte en tvåpack videokassett, de var i sin vanliga transparenta tejpförpackning och Dr Schaer valde ut en av de två, signerade den och satte in den i en videokamera som stod på ett stativ. Till skillnad från tidigare seanser fanns denna gång på bakre väggen av seansrummet en draperiskena med två isärdragna draperier. En liten lutande spegel befann sig ca 3½ meter från kameran och i detta skede upplystes rummet av en 60W glödlampa.

Först Alan, sedan Diana, R Foy och även Dr Schaer stirrade fokuserat på spegeln (Not 2) under ca 5 minuter. Därefter påbörjades seansen, R Foy drog ihop draperierna och släckte belysningen.

Seansen pågick under 45 minuter, Alan och Diana var i trans och via medierna pågick konversation med The Spirit Team. När ljuset tändes igen, såg man att draperierna var isärdragna. Dr Schaer tog ut kassetten, konstaterade att hans signatur fanns på den, tog upp den till Foys vardagsrum, satte in den i en videospelare och kunde se ett diffust men ändå tydligt manligt ansikte.

Kritiken kan påpeka det elementära felet att Dr Schaer inte kollade att kassetten var oinspelad före experimentet, dvs han borde ha tagit den till videospelaren, kört igenom hela bandet för att se om något var inspelat. Resonemanget var att Alan kunde ha manipulerat båda kassetterna, därför spelade det ingen roll vilken av dem som valdes ut. Dessutom borde någon annan än en person i Scole gruppen ha köpt in kassetterna.

Not 2 Metoden är en form av psykomanteum, dvs sensorisk deprivation. I äldretider kunde vatten, blod eller annan vätska hällas i en skål och när mediet stirrade på ytan kunde det komma i kontakt med avlidna.

Några övriga förhållanden och resonemang

Konversationen med The Spirit Team från den andra sidan ägde ju rum via ett av de två medierna, Alan respektive Diana och det var oftast en Mrs Emily Bradshaw från Teamet som stod för kontakterna samt styrde vilka andra som skulle komma genom. Vid några tillfällen märkte M Keen att han fick svar på frågor som han höll på att ställa, dvs innan han uttalade dem högt. Ett uppenbart fall av prekognition, såvida det inte handlade om logiska följdfrågor av tidigare ställda frågor, vilket inte framgår av rapporten. Om det var genuin prekognition kan den ha kommit från Emily Bradshaw från andra sidan, eller rentav från mediet Diana.

De allra flesta seanserna ägde rum på orten Scole i R Foys källare och det är tänkbart att rummet var preparerat med olika lönnörrar, luckor, dolda högtalare, lasersändare och annat. Men ett antal seanser utfördes även i USA och i Europa; fuskhypotesen förutsätter att dessa andra lokaler också hunnit prepareras samt att de som ställde lokalerna till förfogande skulle ha varit involverade i hela fuskprocessen.

Åtminstone i ett fall kunde endast en av de närvarande forskarna se ett ljusfenomen som träffade honom, inga andra såg det, och som det verkade var det ett selektivt meddelande till honom.

De två medierna Alan och Diana hade relativt enkel skolbakgrund medan konversationen med Emily Bradshaw samt flera andra från The Spirit Team omfattade en hel del tekniska, humanistiska och likande ämnen som de två medierna normalt inte skulle ha behärskat. De som kom genom via medierna visade sig ha helt olika personligheter, dialekter och språkbruk. Att en enda person skulle kunna imitera dem skulle kräva talang, teatralisk erfarenhet och stor självbehärskning för att komma ihåg och använda de olika rollerna.

Rapportens slutsats

Forskartrions slutsatser är

- att de inte kunde finna några direkta tecken på fusk
- att de mötte bevis som talar för hypotesen att intelligenta krafter kunde påverka föremål i vår fysiska värld samt
- att dessa krafter kunde överföra meningsfulla meddelanden, både ljud och bild.

Det här klassiska akademiska språkbruket betyder på vardagssvenska att:

de tre forskarna tror på att fenomenen är äkta paranormala.

Frågorna

a) genomfördes undersökningen enligt tillfredställande vetenskapliga metoder?

Användningen av vetenskapliga metoder innebär ytterst kort uttryckt att forskaren vid planeringen, utförandet och utvärderingen av ett experiment ser till att alla tänkbara, och helst även otänkbara, fel elimineras samt att han/hon har full kontroll över skeendena.

I fallet Scole hade forskarna ingen möjlighet att planera, allt skedde enligt Teamets anvisningar. Rapporten beklagar djupt det faktum att Teamet inte tillät användningen av några som helst kontrollapparater, exempelvis IR-kameror, nattseende ljusförstärkare eller rörelsedetektorer. Eftersom seanserna utfördes i mörkret hade sådana instrument kunnat leverera bevis på att fusk inte förekom. Att medierna inte kroppsvisiterades före seanserna var också en uppenbar brist.

På grund av ovan beskrivna förhållandena måste svaret på fråga a) vara ett tydligt **NEJ**.

b) ger rapporten bevis, utom allt tvivel, på att fenomenen är äkta paranormala?

Med tanke på alla frågetecken vid experimenten går det inte att besvara frågan med ja, det fanns alltför många tvivel. Däremot erbjuder rapporten indicier, kanske till och med starka indicier, att fenomenen kunde vara äkta.

c) kan avancerat trolleri, dvs fusk, ha förekommit?

Rapporten är tydlig: inga tecken på fusk upptäcktes.

Not 1 **The Scole Experiment**, boken av R Foy
The Scole Report, rapport av tre forskare
The Scole Group, medlemmar av den fysiska mediumgruppen, medierna Allan och Diana
The Spirit Team, gruppen från andra sidan som kommunicerade

En realistisk och saklig läsare av rapporten som eftersträvar konkreta bevis hamnar dessvärre i ett dilemma när alla tillgängliga faktorer vägs ihop och ställs mot varandra, eftersom

- **det faktum att experimenten inte utfördes enligt tillförlitliga vetenskapliga metoder utesluter inte möjligheten av att fenomenen är äkta paranormala.**
- **det faktum att inga tecken på fusk upptäcktes är inget bevis på att avancerat trolleri inte användes.**

Rapportens svar på kritik

Visserligen är det tydligt att forskartrion tror på fenomenens äkthet men kvalificerade och ärliga forskare som de är håller de en liten sidodörr öppen som kan upptäckas av en noggrann läsare. Nedanstående "bevingade ord" är inbäddade i texten:

- "vår verksamhet är inte att leverera exakta bevis, sådant hör hemma inom matematikens värld"
- "vi sysslar med graden av sannolikhet"
- "vår uppgift är att rapportera det som vi har observerat och låta läsaren själv bedöma sannolikheten av fusk eller normala förklaringar"

Människors tro på överlevnad kan anges på en skala från 100% - 0 %, exempelvis:

- 100 % — tror helt och hållet, behöver inget bevis
- 75 % — håller för tänkbart, vill dock få lite mera bevis
- 50 % — neutral, skulle acceptera vetenskapliga bevis
- 25 % — tror inte alls, men är beredd att acceptera tunga vetenskapliga bevis, dvs utom allt tvivel
- 0% — en äkta skeptiker, tar inte in några bevis

Med andra ord är det läsarens grundläggande attityd till överlevnadshypotesen som avgör om han eller hon betraktar rapporten som bevis i den ena eller i den andra riktningen.

Forts från sid 9

Nya Böcker

och författaren tar även upp fall där olika typer av fusk förekommit. Robert Jahn och Brenda Dunne, båda kända för sitt arbete inom det så kallade PEAR (Princeton Engineering Anomalies Research) programmet har nu skrivit en ny bok, *Quirks of the Quantum Mind* vilken de lovar inte erbjuder någon kvantfysisk "förklaring" av medvetandet utan något mycket mer radikalt (se Notis 296).

Det har också utkommit en ny bok om parapsykologen Albert von Schrenck-Notzing (1862–1929) och parapsykologin i Tyskland, *Thomas Manns Geisterbaron Leben und Werk des Freiherrn Albert von Schrenck-Notzing* författad av professor Manfred Dierks. Som titeln anger är boken tyvärr på tyska och på samma språk finns sen 2011 också *Okkulte Ästhetik: Wunschfiguren des Unbewussten im Werk von Albert von Schrenck-Notzing* av lektor Timon Kuff som behandlar samma ämne (se Notis 295). Den som inte behärskar tyska men är intresserad av dessa ämnen får vända sig till *The Stepchildren of Science* från 2009 som bygger på Heather Wolfframs avhandling.

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0
 Medlemsavgift: 300:-, för pensionärer och studerande 200:-
 Ordförande: Göran Brusewitz, Dilligensv 98, 13148 Nacka
 Tfn hem: 08-466 98 58, Mobil: 0708-10 35 32
 e-post: goran.brusewitz@parapsykologi.se
 Vice ordf.: Jens Tellefsen
 Kassör: Carina Landin
 Sekreterare: Edgar Müller
 Redaktör: Göran Brusewitz
 Medredaktör: Nemo Mörck
 Layout: Merit Müller
 Hemsida: www.parapsykologi.se
 Ansv. hemsida: Jajja Deboussard
 Tryckeri: Åsö Föreningsråds Tryckeri, 08 - 644 72 10